

DOREL PARASCHIV, *Amfore romane și romano-bizantine în zona Dunării de Jos (sec. I–VII p.Chr.)*, Editura Fundației Axis, Iași, 2006, 256 p. (cu XVI tabele, 11 grafice, 35 planșe și o hartă).

Ceramica, materialul cel mai bine reprezentat în cadrul săpăturilor arheologice, prezintă o importanță deosebită pentru cunoașterea vieții economice dar și culturale a teritoriului dobrogean în Antichitate¹. Varietatea tipologică a ceramicii structurată atât funcțional cât și cronologic, a impus încă de timpuriu întocmirea unor clasificări ce se mai nuancează și astăzi prin descoperirea și identificarea unor noi tipuri de vase ceramice. Între acestea, amforele dețin un loc de frunte în siturile arheologice prin numărul lor însemnat. Folosite ca recipiente pentru stocare și transport, amforele prezintă o gamă variată de caracteristici determinate atât de locul de fabricație cât și de utilitatea lor.

Cartea lui Dorel Paraschiv, cercetător la ICEM Tulcea, propune o nouă și interesantă abordare a clasificării amforelor romane și romano-bizantine de la Dunărea de Jos, în funcție de zona de producție, identificând în acest sens, patru mari areale: zona pontică, zona occidentală, zona orientală și cea nord-africană, fiecare dintre ele destul de bine reprezentată în teritoriu.

Beneficiind de un însemnat material de studiu din depozitele muzeale de la Tulcea și Constanța, dar și de experiența acumulată pe șantierele dobrogene, domnul Paraschiv ne oferă o expunere extrem de concisă a caracteristicilor principalelor tipuri de amfore, clasificate, așa cum am mai spus, pe zone de producție.

Astfel, autorul identifică nu mai puțin de 70 de tipuri de amfore (18 pontice, 14 occidentale, 21 orientale și 17 nord-africane) ce au circulat în zona istro-pontică între secolele I–VII d.Hr. Pentru fiecare tip de amforă în parte, sunt precizate clasificările în care a fost încadrat, caracteristicile tehnice, siturile arheologice în care a fost atestat, cronologia aproximativă, proveniența și chiar eventualele variații și transformări pe care le-a suferit de-a lungul timpului.

Această prezentare structurală și extrem de detaliată este însoțită la sfârșitul lucrării și de o anexă considerabilă constând în numeroase tabele explicative, grafice și ilustrații pentru fiecare tip de amforă în parte. Fiecare ilustrație se corelează cu un catalog al pieselor reproduse, întocmit și plasat la sfârșitul fiecăruia dintre cele patru capitole ale lucrării.

¹ Radu Vulpe, Ion Barnea *Din Istoria Dobrogei*, vol. II, *Romanii la Dunărea de Jos*, Editura Academiei RSR, București, 1968. p.488.

Contabilizând toate aceste date, autorul are posibilitatea în încheiere, să formuleze o serie de aprecieri asupra circulației și provenienței amforelor de pe teritoriul dobrogean între secolele I–VII d.Hr. Ponderea cea mai mare este deținută de produsele orientale evidențiindu-se în funcție de perioadă, tipuri precum *Dressel 2–5* pentru perioada romană timpurie, *Kapitan II* și *Berenice MR 5* pentru „perioada de mijloc” sau *Berenice LR 1* și *2* pentru perioada romano-bizantină.

Transportând în principal vin dar și ulei, oțet, *salsamenta*, și chiar diverse substanțe organice, cuie, minereu de fier aceste amfore provenind din jumătatea orientală a Imperiului, dovedesc lenta deplasare a axului comercial dobrogean spre Est, în special începând cu perioada Dominatului. Aproape la fel de importante sunt amforele pontice, atât prin numărul cât și prin varietatea lor. Există chiar și anumite modele de origine mediteraneeană ce au fost preluate de atelierile pontice, fapt ce subliniază încă odată dacă mai era nevoie, strânsele legături existente între spațiul pontic și cel mediteraneean.

În ceea ce privește amforele nord-africane, majoritatea lor sunt de proveniență tunisiană, evidențiindu-se vasele de tip *Spathaia*, în special între secolele IV–VII d.Hr. Aceste amfore, începând cu epoca Dominatului, au substituit produsele occidentale, în transportul uleiului și al produselor din pește. Astfel, amforele occidentale de proveniență în special hispanică, dar și italică și germană, au avut o pondere ridicată în special în vremea Principatului (secolele I–III d.Hr.) fiind întâlnite cu precădere în centrele de pe limesul danubian- *Novae*, *Carsium*, *Beroe*, *Aegyssus* sau *Halmyris*. Acest fapt confirmă ipoteza conform căreia orașele de pe litoralul pontic au rămas și după cucerirea romană, în sfera de influență orientală.

Lucrarea lui Dorel Paraschiv, *Amfore romane și romano-bizantine în zona Dunării de Jos (sec. I–VII p.Chr.)* reprezintă o contribuție însemnată în conturarea peisajului economico-social al Dobrogei ca provincie romană și romano-bizantină. Studiul amforelor, ca principal instrument de transport al unor produse indispensabile și aflate la mare căutare, reprezintă un important indicator al studiului vieții economice și comerciale, dar nu numai.